

- споживчий капітал, що проявляється у взаємовідносинах компанії зі споживачами та постачальниками.

Кожен з елементів інтелектуального капіталу породжений людським знанням, досвідом і вмінням, тому умовою виникнення ключових компетенцій є їх взаємодія, що забезпечує отримання синергічних ефектів і формування унікального корпоративного знання.

Таким чином, ключова компетенція – це здатність, уміння та знання компанії управляти ними. У цьому сенсі погоджуємось із твердженням Г. Хамела і К. Прахалада, що ключова компетенція не є бухгалтерським активом, тому вона не зношується, а навпаки збільшує свою цінність і досконалість із часом. Натомість, вона може просто втратити своє значення для компанії за певних умов. За сучасних умов конкуренції за майбутні можливості на ринках дослідники запропонували розглядати компанію як «портфель компетенцій».

ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ

Лучинець І.А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
науковий керівник – Шматковська Т.О., к.е.н., доц.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

У теорії та практиці економічної діяльності трактування категорії витрати не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів до вартісної оцінки використовуваних у процесі господарської діяльності економічних ресурсів.

Витрати - категорія економічна. Проте їх виникнення і розвиток розглядають в історичному аспекті. Витрати виникли із появою товарного виробництва і товарного обігу. Тому розкриття сутності витрат у різні часи пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки.

Витрати - це важлива та складна економічна категорія, яка займає особливо вагомe місце в управлінні підприємством. Це пояснюється тим, що витрати мають вирішальний вплив на фінансовий результат функціонування суб'єктів господарювання, застосовуються для визначення цінової політики підприємства, показують рівень технології та організації виробництва, використовуються для оцінки ефективності господарювання шляхом порівняння витрат та результатів діяльності.

При наявності різноманітних дефініцій поняття «витрати», можна розділити їх на тлумачення витрат із точки зору економічної теорії та з погляду бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до трактування поняття «витрати» за різними джерелами

Автор (автори)	Трактування
Пушкар М. С.	Витрати – це сума спожитих на виробництво товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).
Бутинець Ф.Ф.	Витрати: 1) це грошове вираження суми ресурсів, використаних з певною метою; 2) це економічний показник роботи підприємства, що характеризує суму витрат понесених в процесі господарської діяльності.
Турило А. М., Кравчук Ю. Б.	Витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.
Мельник Л. Г., Корінцева О. І.	Витрати – це прямі і непрямі, фактичні і можливі виплати або упущена вигода, необхідні для того, щоб залучити й отримати ресурси в межах даного напрямку
Сук Л. К.	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучень або розподілення власниками).
Атамас П. Й.	Витрати – це вартість використання предметів праці (сировини, матеріалів, палива тощо), витрат на оплату праці та частини вартості використаних засобів праці у розмірі їх амортизації.
Череп А. В.	Витрати – економічної категорії, що відображає вартість матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції.
Дерій В.	Витратами, доцільно називати повністю або частково використані у процесі господарсько-фінансової діяльності підприємства запаси, необоротні активи, трудовий інтелектуальні ресурси, а також зменшення (погашення) зобов'язань підприємства перед бюджетом, кредиторами та іншими юридичними і фізичними особами.

Ознайомившись з різними версіями трактування витрат, Бочкарева І. І. пропонує таке визначення : витрати - це витрати ресурсів, які організація використовує в процесі своєї господарської діяльності як для поточних, так і для довгострокових цілей.

Визначальну роль в процесі організації обліку витрат відіграє їх класифікація.

Класифікація витрат – це групування витрат за певними ознаками. Класифікація допомагає глибше зрозуміти суть витрат, вивчити порядок їх формування і мету використання.

Таблиця 1

Класифікація витрат в бухгалтерському обліку

Класифікаційна ознака	Види
1	2
Залежно від видів діяльності	- витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності; - витрати, що виникають в процесі надзвичайної діяльності.

1	2
За економічним змістом (елементами витрат)	<ul style="list-style-type: none"> - матеріальні витрати; - витрати на оплату праці; - відрахування на соціальні заходи; - амортизація;
По відношенню до виробничого процесу	<ul style="list-style-type: none"> - основні; - накладні.
За способами включення до собівартості	<ul style="list-style-type: none"> - прямі; - непрямі.
За відношенням до звітного періоду	<ul style="list-style-type: none"> - витрати поточного періоду; - витрати минулого періоду; - витрати майбутнього періоду.
За центрами відповідальності	<ul style="list-style-type: none"> - витрати виробництва; - витрати цеху; - витрати дільниці;
За способом відображення в звітності.	<ul style="list-style-type: none"> - спожиті (витрати звітного періоду) ; - неспожиті (витрати майбутніх періодів).
За ступенем залежності від обсягів діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - змінні; - постійні.
За складом витрати	<ul style="list-style-type: none"> - одноелементними; - комплексними.

Узагальнено на основі джерел: [2; 3; 4; 5].

Виходячи із аналізу класифікації витрат, яка пропонується в економічній літературі та результату дослідження, на нашу думку, класифікацію витрат підприємства потрібно будувати так, щоб вона відображала розміри окремих видів витрат, і насамперед охоплювала б вартісний обсяг споживання конкретних видів ресурсів, які визначають процес виробництва.

Необхідно підсумувати, що важливе місце в управлінні підприємством займає обґрунтована класифікація витрат, яка є досить важливою для розуміння того, як ними управляти. За таких умов необхідною є класифікація видів витрат за такими критеріями, які якнайповніше відображатимуть та характеризуватимуть різноманітні аспекти діяльності підприємства, надаючи можливість розглядати дані види витрат з позицій системного підходу для забезпечення їх цілісного розуміння.

Список використаних джерел

1. Сухарева, Л. А. Контроллинг - основа управления бизнесом [Текст] / Л. А. Сухарева, С.Н. Петренко - К. : Ника-центр, 2005. - 208 с. -КВК 1562- 0905.
2. Турило А. М. Управління витратами підприємства [Текст] : [навч. Посібник] / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 120 с.- ISSN 234-4003-87-3.
3. Ночовна Ю. О. Класифікація витрат за елементами статтями: сучасний стан і проблеми [Текст] / Ю. О. Ночовна // Вісник Львівської комерційної академії.- 2011. - № 35. - С. 228-231.

4. Когут У. І. Критерії класифікації витрат підприємства [Текст] / У. І. Когут // Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення та розвитку. - Л. : Львів. Політехніка. - 2008. –С. 43-49.

5. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління [Текст] / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - № 1. - С. 10-15.

СИНЕРГІЧНИЙ ЕФЕКТ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оліферчук К. С.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк
науковий керівник – Шматковська Т. О., к. е. н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк

Для сучасних ринків ресурсів, капіталу, товарів та послуг характерні тенденції до зростання конкуренції. І, тому, застосування нових підходів до здійснення організації діяльності підприємств допоможе їм вижити в конкурентному середовищі. Одним із них є синергетичний підхід.

З часом ускладнюється пошук та реалізація конкурентних переваг підприємства (фірми, компанії) та підвищення ефективності їх діяльності. Одним із шляхів подальшого розвитку може бути такий, що компанія вирішує йти шляхом диверсифікації діяльності чи шляхом злиття та поглинання підприємств або виявити «приховані» можливості стратегічних бізнес-одиниць. Саме завдяки цьому народжується таке поняття як синергетичний ефект.

Синергія як явище досить широко досліджувалось як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Вперше термін «синергетика» застосував Г. Хакен по відношенню термодинамічних систем у фізиці. Визначення «синергізму» як «економічного феномену» було здійснено І. Ансоффом. І. Пригожин сформував закон синергії по відношенню до організації. Досить відомими дослідниками у цій сфері стали Р. Акофф, С. Майерс, М. Портер, В. Занг, Д. Нортон. Серед українських науковців значну увагу вивченню явища синергії приділяли С. Мочерний, О. Зав'ялова, Т. Пепа, Л. Масловська.

Синергію в економічній системі дослідники трактували різними способами:

1) Економічна синергетика, з позиції В. Занга, - це наука про загальні принципи еволюції та самоорганізації економічних систем.

2) Г. Краснов у своїх працях наголошував, що синергетичний ефект в економіці означає перевищення сукупних економічних результатів діяльності інтегрованих економічних систем від суми результатів діяльності підприємства до їх об'єднання в інтегровану економічну систему.

3) Відомий дослідник Е. Кемпбелл визначив синергію як кумулятивний позитивний ефект, що значно перевищує сукупні результати різних бізнесів в порівнянні з рівнем ефективності кожного з них окремо.